

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ 1

Αγαπητοί συμμαθητές

Θα σας ενημερώσω συνοπτικά για τα γνωρίσματα της μαζοποιημένης κοινωνίας, σύμφωνα με ένα κείμενο του Ι.Ν. Ξηροτύρη. Όπως εξηγεί, η μάζα λειτουργεί με βάση την παρόρμηση, τα ένστικτα και τα πάθη και χαρακτηρίζεται από έλλειψη κρίσης και λογικής. Είναι ένα ομοιόμορφο πλήθος, χωρίς εσωτερικές διαφοροποιήσεις, καθώς παρεμποδίζει την ανάπτυξη της προσωπικότητας. Έτσι, ο συνεκτικός δεσμός μεταξύ των μελών της είναι μια ισοπεδωτική νοοτροπία, που επιτρέπει σε άτομα με εξουσία ή επιρροή να την χειραγωγούν απολύτως.

*Επισημάνση: αναφέρουμε μόνο τα γνωρίσματα της μάζας και όχι της δημοκρατικής κοινωνίας, εφόσον δεν ζητούνται.

ΘΕΜΑ 2

2α.

1. ΣΩΣΤΟ: 1η παρ. «Όταν μιλούμε ...υφής.»
2. ΛΑΘΟΣ: 2η παρ. «Η δημοκρατούμενη κοινότητα...ένστικτα.»
3. ΣΩΣΤΟ: 3η παρ. «ενώ τη μάζα...πανομοιότυπο τρόπο.»
4. ΛΑΘΟΣ: 2η παρ. «Η κοινότητα...τον ίδιο σκοπό.» / εναλλακτικά: 3η παρ. «Η κοινότητα πραγματοποιεί τους σκοπούς της...»
5. ΛΑΘΟΣ: 3η παρ. «Εκείνο που δένει...άτομα διαφόρων τάξεων.»

2β1. Ο συντάκτης στην 4η παράγραφο υποστηρίζει ότι στη δημοκρατία κάθε μέλος αντλεί την αξία του από τη μοναδικότητά του. Τεκμηριώνει τη θέση του με τη μέθοδο της μεταφορικής αναλογίας. Συγκεκριμένα, οι πολίτες «της δημοκρατούμενης κοινότητας» παρομοιάζονται με τα «πετραδάκια του ψηφιδωτού», τα οποία διαφέρουν αλλά και αλληλοσυμπληρώνονται. Η ίδια «ανομοιότητα» παρατηρείται και στους πολίτες της δημοκρατίας και «προσδίδει στον καθένα την αξία του». Όλοι είναι μοναδικοί και γι' αυτό αναντικατάστατοι. Ενδεικτικές είναι και οι διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις «Παρομοίασαν» και «Το ίδιο παρατηρείται».

2β2. Ο Ρ. Γκλόγκσμαν στην 3η παράγραφο χρησιμοποιεί κυρίως το α' ρηματικό πρόσωπο. Αρχικά, στο απόσπασμα «Όμως φιλοσοφώντας...κληρονομιά μου» επιλέγει το α' ενικό πρόσωπο, βοηθώντας τον αναγνώστη να ταυτιστεί με τις απόψεις του και να κατανοήσει τις προϋποθέσεις της αληθινής φιλοσοφίας. Ενώ στο απόσπασμα «Μια τέτοια...στο Λύκειο» επιλέγει το α' πληθυντικό πρόσωπο, για να εντάξει και τον εαυτό του στο σύνολο στο οποίο ανήκουν οι αναγνώστες, που είναι η «Πόλις», η δημοκρατικά οργανωμένη κοινωνία. Με τις επιλογές του αυτές προσδίδει στο κείμενό του άμεσο και οικείο ύφος.

2β3.

- α. Ο Σωκράτης προσκαλούσε τον καθένα να πάψει να σκέφτεται μόνο το ατομικό του συμφέρον.
β. για να αποκτήσω συλλογική συνείδηση

ΘΕΜΑ 3

Η ατμόσφαιρα που κυριαρχεί στο ποίημα είναι βαριά και εφιαλτική, λόγω της κατάλυσης της δημοκρατίας από το στρατιωτικό καθεστώς της 21ης Απριλίου 1967. Περιγράφεται μια πολιτεία έρημη και κατεστραμμένη, οι άνθρωποι κινημένοι σε κατάσταση πανικού τρέχουν για να γλιτώσουν, ενώ τα τανκς εμφανίζονται απειλητικά εδραιώνοντας την παρουσία τους.

Ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες:

Η επιλογή του άενικου προσώπου στον πρώτο στίχο: «Καιρός να παραδώσω την κατάθεσή μου» προσδίδει στο ποίημα την αξιοπιστία της προσωπικής μαρτυρίας και δείχνει την ανάγκη του ποιητικού υποκειμένου να καταγγείλει τη βία και την τρομοκρατία του καθεστώτος.

Παρομοίωση: «Και διαλύεται η παρέλαση σαν φίδι με φολιδωτή ουρά».

Μεταφορά: «τις κραυγές της στον αγέρα ασπρόρουχα του πανικού».

Εικόνα (οπτική, ακουστική, κινητική): «Κι έγινε η νύχτα ποταμός...ιπποπόταμος της λεωφόρου».

Χαρακτηριστικά που θα είχε μία δικτατορία στη σύγχρονη εποχή:

Τα συνήθη χαρακτηριστικά ενός βίαιου και αυταρχικού καθεστώτος: περιορισμός ελευθεριών και ατομικών δικαιωμάτων, συκοφάντηση και ποινικοποίηση της διαφορετικής άποψης.

Σε αυτά μπορούμε να προσθέσουμε τη χρήση των νέων τεχνολογιών (κινητό τηλέφωνο, υπολογιστής, τεχνητή νοημοσύνη...) από το δικτατορικό καθεστώς με σκοπό την παραπληροφόρηση, την προπαγάνδα, τον εντοπισμό και την παρακολούθηση της ιδιωτικής ζωής και της δράσης των πολιτών.

ΘΕΜΑ 4

Επικοινωνιακό πλαίσιο/κειμενικό είδος: ομιλία σε σχολική εκδήλωση

Πομπός: Μαθητής/Μαθήτρια

Υποθετικός ρόλος/ιδιότητα: εκπρόσωπος του τμήματος

Αποδέκτες/Ακροατήριο: μεικτό (εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές)

Ύφος: επίσημο, αλλά και με κάποια στοιχεία προφορικότητας που ταιριάζουν σε ομιλία (λέξεις/φράσεις καθημερινής γλώσσας, ρητορικά ερωτήματα, χρήση α' και β' ρηματικού προσώπου)

Προσφώνηση: Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συμμαθητές και συμμαθήτριες

Πρόλογος: αναφορά στο γενικό θέμα της εκδήλωσης, την ιδιότητα του ομιλητή και το ειδικό θέμα που θα αναπτυχθεί:

Στην εκδήλωσή μας με θέμα «Το νόημα της δημοκρατίας σήμερα» ως εκπρόσωπος του τμήματός μου θα αναφερθώ στα χαρακτηριστικά που πιστεύω ότι θα είχαν οι πολίτες μιας ιδανικής δημοκρατικής κοινότητας. Εξάλλου, πολύς λόγος γίνεται στην εποχή μας για την κρίση της δημοκρατίας, κάτι που καθιστά το ζήτημα ιδιαίτερα επίκαιρο.

Κύριο μέρος:

Χαρακτηριστικά

Αξιοποίηση ιδεών από το κείμενο 1:

Ατομική ιδιαιτερότητα, κοινό όραμα, ωριμότητα, υπευθυνότητα, αυτοκυριαρχία, ανεξαρτησία, σύνεση, ορθοφροσύνη, ποικιλία τρόπων ζωής και σκέψης, υπέρβαση του ατομικού συμφέροντος, σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ ατόμου και συνόλου.

Αξιοποίηση ιδεών από το κείμενο 2:

Προτεραιότητα του κοινού καλού αντί της ατομικής ευδαιμονίας, ενδιαφέρον για τα δημόσια θέματα, ικανότητα για αληθινό δημοκρατικό διάλογο χωρίς υποκειμενισμούς, προκαταλήψεις, συμφέροντα, βεβαιότητες, φιλοσοφία που βελτιώνει τη ζωή της «Πόλεως».

Με βάση την προσωπική μας κρίση:

Αλληλοσεβασμός στην καθημερινότητα, ενημέρωση για τις εθνικές και παγκόσμιες εξελίξεις, ανθρωπιστική παιδεία, ανθρωπιστικά ιδεώδη (αγάπη για την ελευθερία, τη δικαιοσύνη, την ειρήνη), συμμετοχή στην κοινωνία των πολιτών, συνεργατικότητα.

Επίλογος:

Συμπεράσματα και πιθανές προτάσεις με στόχο μια γνήσια δημοκρατία στην εποχή μας.

Αποφώνηση: Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΕΛΕΝΗ ΜΠΕΝΑ – ΟΡΟΣΗΜΟ ΡΑΦΗΝΑΣ